

www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Copyright © 2026, Miodrag Majić
Copyright © 2026 za ovo izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-06168-0

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

MIODRAG MAJIĆ

PRIZNANJE

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2026.

Mare, ova je za tebe.

I
DEO

I danas često odem u močvaru, na mesto gde je stradala Iva. Prođem stazom kojom je poslednji put koračala, sednem na panj kraj kog su pronašli njeno telo i zagledam se u vodu baš kako su to tada činile i njene oči. Prošlo je dovoljno vremena za suočavanje s istinom o tom slučaju, ali ja i dalje posećujem udaljeni deo rezervata s nadom da ću otkriti nešto što mi je tamo, onako smetnom, promaklo. Nešto što će nakon godina preispitivanja, kajanja i sumnji pomoći da ono što se dogodilo ipak dobije neki smisao.

Ritual je uvek isti. Kada se bujica misli i uspomena stiša i kada ponovo shvatim da ću zauvek ostati zatočenik ovdašnjih aveti, krećem u šetnju kraj Kišovog kanala. Dok mi noge tonu u mulj, od prošlosti bežim u još dalju istoriju, prizivajući vreme kada nije bilo ni mene, ni Ive, ni zločina. I onda tu, među visokim rečnim travama, zamišljam... Mutnom vodom zaplove brodovi koje sa obale vuku konji, dok u pustari, čiju muklu tišinu remeti tek kliktanje belorepana, odjekuju povici trgovaca solju. Taj beg u opsenu mi prija. Uliva mi nadu da je već tada sve bilo zapisano i da, šta god da sam činio, taj zapis ne bih mogao da izbegnem. Glasovi mornara mešaju se s glasovima duhova što nad vodom trepere. U njihovoj nemuštoj pesmi tad iznova, uzalud, tražim spas.

Ali nije to ono što bi površni i zlonamerni nazvali povratkom na mesto zločina. Dolazim ovde kako bih preostalom snagom trošnog bića potražio odgovor na pitanje: da li su tragični događaji i zločin u kom sam učestvovao zapravo bili poslednja prilika za isceljenje koju mi je podario Bog? I onda me uvek na istom mestu i u istom trenu zaposedne zastrašujuća misao. Šta ako su u nekakvoj nedokučivoj jednačini životi nedužnih morali biti žrtvovani kako bi krivac, ni po čemu poseban i drugačiji, bio izlečen? Možda je svaki spaseni život samo svedočanstvo o tragediji darovanoj demonu, kako bi još jedna Pirova pobeda bila proglašena?

Zovem se Nemanja Savić. U vreme kada počinje moja priča, bio sam zamenik višeg javnog tužioca u Somboru. Za većinu onih koji su me poznavali, i sama ta činjenica bila je dovoljna za divljenje. S manje od četrdeset godina probio sam se kroz pravosudne lavirinte do pozicije koja je u mirnoj varošici garantovala ugled i mir. I ne samo to – bio je to posao u kom sam bio dobar. Čak izuzetno dobar. Iskusnije kolege govore su o meni kao „o onom malom koji zna“, kod kog se ide po savet kada se stvari iskomplikuju. Moje optužnice su munjevito dovodile do osuđujućih presuda, a moja unakrsna ispitivanja i završne reči prepričavani su među zavidnim kolegama.

U varoši kakav je Sombor, nedostajalo mi je svega nekoliko godina ispunjenih rutinom da zvanično postanem deo gradske elite. Za potomka siromašnog prote i skromne, bolešljive domaćice bio bi to značajan staleški iskorak. Dodam li tome i nasleđenu švapsku kuću u centru i pristojnu spoljašnjost, koju su ljudi primetili, lako se može zaključiti da sam te 2019. živeo lagodan život poželjnog varoškog neženje.

Priznanje

Tako je moglo ostati zauvek. Da sam bio razuman i skroman, do kraja karijere otišao bih u novosadsku apelaciju, oženio se i dobio dete, vikendima bih igrao šah i gundao na dođoše i migrante. Ukratko, bio bih pošteđen iskustava namenjenih zanesenjcima koji u običnim životnim zadovoljstvima ne nalaze sreću i mir.

Ali sudbina je htela drugačije.

Uprkos svemu što sam postigao, bio sam nezadovoljan. Mučilo me je saznanje da se moj svakodnevni posao svodi na progon sitnih dilera droge, ponekog pijanog razbojnika i seoskog perverznojaka. Na mom stolu nije bilo ni traga od slučajeva serijskih ubica, krupnih finansijskih prevaranata ili organizovanih kriminalnih grupa. Baš ništa od onoga zbog čega sam pristao na godine bubanja latinskih sentenci i suvoparnih teorija. Dani su se ponavljali, toliko su bili isti da su se mogli spojiti u jedan jedini: započinjali bi zujanjem automata za kafu, a završavali svetlima noćnog TV programa i pilulama za spavanje.

Moje ambicije bile su veće. Toliko velike da sam se plašio da ih i najbližima otkrijem. Maštao sam o karijeri svetskog tužioca. Prva stanica na tom putu bio je Beograd, Tužilaštvo za organizovani kriminal. Video sam sebe u postupcima protiv „belih okovratnika“ i mafijaša za kojima tragaju svetske policije.

Ni tu nije bio kraj mojim fantazijama. Poslednje odredište na „stazi ka zvezdama“ predstavljao je Međunarodni krivični sud. Iako sam se povremeno plašio da to i sebi priznam, ime Nemanje Savića stajalo je već na vratima haške kancelarije, iz koje pred lice pravde izvode gospodare rata, trgovce organima i marodere. U mojoj predstavi sveta, bilo je to mesto za talentovanog provincijalca koji u tužilačkoj torbi nosi generalsku palicu. Verovao

sam da bih, kada bi mi samo pružili priliku, pokazao koliko sam bolji od svih.

Međutim, bio je to preveliki zalogaj čak i za nekog toliko samouverenog. Na krov sveta ne ide se bez naklonosti bogova i preporuke značajnije od one koju mogu ponuditi poštovaoci varoškog prote i njegove čestite popadije. Trebao mi je neko ko će u pravom času pritisnuti dugme i lansirati me ka zvezdama. Neko ko ume da udahne život rečenici iz bukvara koja me je od đačke klupe progonila:

Ko u čuda veruje, taj čuda i stvara!

Verovao sam u to, strpljivo čekajući da se čudo koje mi pripada dogodi. Osećaj da mi zvezde duguju bio je toliko snažan da nije ostavljao prostor za sumnju – a posebno ne za misao da uspeh ponekad čoveka učini nesrećnijim nego što je bio i u danima najvećih poraza.

Jer „*Od naših želja*“, kako je govorio otac, „*najpre se ostvare one koje nam u dušu usadi nečastivi.*“

Ne znam da li su stvari krenule po zlu zbog mojih želja, neumerenih ambicija ili neopravdanog nezadovoljstva. Jedno je sigurno: moju ispovest valja početi od dana kada je osuđen Ciganin Geza Balog. Kao profesionalni lovokradica i lopov, Geza je bio redovna mušterija somborskog pravosuđa. Ko god je skrpio makar i nekoliko pripravnčkih meseci u ovdašnjem sudu, među predmetima je barem jednom ugledao i onaj s Gezinim imenom.

Većinu uzaludno straćenog života Balog je proveo po policijskim stanicama i zatvorima od Budimpešte do Kovina. Izuzev po životu večitog odmetnika i lualice – panonski mornar, kako su ga zbog skitničenja u ovoj regiji zvali – bio je poznat po još jednoj, za ljude njegovog kova, retkoj osobini. Za razliku od većine svojih kolega, Geza je uvek priznavao sopstvena nedela.

Ova njegova odlika bila je do te mere poznata da su policajci i tužioci redovno bez daljih provera odbacivali krivične prijave koje je Geza osporavao. S druge strane, sklonost prihvatanju učinjenog obezbeđivala mu je povoljniji status kod sudija spremnih da nagrade za ušteđeni trud. Tako je Geza s vremenom stekao oreol poštenog lopova, koji, svestan sopstvenih grehova, olakšava posao organima reda i popravlja rezultate njihovog učinka.

Pravi razlog njegove iskrenosti nikada nije otkriven. Među pravnicima i laicima kolale su različite teorije – počev od one o Gezinoj urođenoj tuposti, pa sve do one dijametralno suprotne: da je zapravo reč o izuzetno inteligentnom čoveku, koji uvlači vlast u sopstvenu igru, obezbeđujući tako brojne olakšice. Nijedna od njih mi se nije činila tačnom. Smatrao sam da je, sujeveran kakav je bio, Geza verovao da i u životu bitange mora postojati neprikosnoveni princip kako bi karma bila milostiva. Ko zna? Tek, tako je bilo i tog dana.

Optužio sam Gezu za pokušaj nedozvoljenog prelaska granice i krijumčarenje jedanaest avganistanskih migranata u vodama Dunava kod Varošviza. Od prvog saslušanja u istrazi, kada su ga doveli još mokrog iz čamca kojim je preko nabujale reke prevezio promrzle nesrećnike ka svetlima Evrope, pa sve do glavnog pretresa završenog za nepunih dvadeset minuta, Geza je ponavljao jedno te isto:

„Kriv sam i kađem se, gospon sudi’a. Učinilo sam to kako bi’ zaradila za leba i kako bi’ pomogla tim ljudima.“

Sve je bilo okončano rutinski i brzo. Bez dodatnih dokaznih predloga, bez zaumnih pravničkih smicalica, bez inače neizostavnih laži. Na koricama predmeta upisao sam podatak da je još jedan Gezin slučaj završen osudom. Opsesivno, kao što to u takvim prilikama činim, tri puta sam kažiprstom dotakao zaglavlje spisa. Spremao sam se da ustanem i krenem ka kancelariji, kada sam u Gezinoj završnoj reči prvi put čuo nešto novo, nešto što do tada nikad nije izgovorio.

„Gospon sudi’a...“, obratio se skrušeno, a ipak svečano, prilaveći moju pažnju. „Imala bih jedna molba.“

Refleksno sam podigao pogled. Bio je to čovek koji nikada nije izgovarao nijednu suvišnu reč i zanimalo me je šta je to što je naprasno imao da saopšti.

„Otić’ ću ponovo par godina u zatvora. Al’ sada nisam sama. Moja konj... Moja Atila sa mnom od zima, i kad odem, nema ko da brine o njega. Tela sam da te zamolim, kô Boga, ako možeš da nađeš nekog ko će da ga pripaziš dok se vratim. Oprosti, gospon sudi’a, nemam kog da pitam, a tebe već dovoljno znam.“

U sudnici se začuo smeh. Da je u pitanju bio bilo ko drugi, pomislio bih da pokušava da me uvredi, da mi se naruga i osveti. Međutim, Geza jednostavno nije bio taj tip. I sâm predsedavajući, znajući sve to, nije ga čak ni opomenuo. Umesto toga, rekao je Gezi da će mu u zatvoru objasniti kako da se obrati Veterinarskoj službi.

Ali um i duša retko kada koračaju istom stazom. Siloviti prolećni pljusak naterao me je da se pre odlaska kući zavučem u *Lončić*, najstariji somborski bircuz, kako bih uz kafu i kitnikez

sačekao da se nevreme smiri. I sasvim neočekivano, tu, za prljavim kafanskim stolom, u zadimljenoj prostoriji, među paorima i fiškalima, koje je kiša omela u poslovima, Atila je jurnuo u moje misli. Najednom je Gezina molba dobila obličje, postajući nešto opipljivo i stvarno. Ako smo po službi, kada zgreši, bili dužni da ga kažnjavamo, nismo li sada, kada moli za pomoć, po običnoj ljudskoj savesti pozvani da mu pružimo ruku? Video sam najednom u ostatku kafe u šolji, u odrazu svetine u oknu i pogledima svetaca s ikona hiljade očiju koje me posmatraju, pitajući se da li će tužilac umeti da bude čovek. Možda sam se, kao i Geza, pri-setio karme? Tek, čim je kiša stala, umesto ka kući, pojurio sam ka Apatinu i močvari na obodu grada. Hitao sam ka mestu koje smo, nakon toliko uviđaja i privođenja, svi u pravosuđu dobro znali kao Gezinu blatnjaru. Usput sam u poljoprivrednoj apoteci kupio vreću hrane za konje.

Veče je već uveliko padalo po ravnici, senke stoletnih dudova upijala je crnica, a ja sam se kroz trošnu kapiju, koja se klatila poput slomljenog ptičjeg krila, uvukao u pusto Gezino dvorište. Iako sam se nervozno okretao, plašeci se da će me svakog trenutka zaskočiti neka od izgadnelih džumara, osećao sam se dobro. Moj postupak je i dalje delovao nerazumno. Ipak, vero-vao sam da u tim trenucima otplaćujem dug koji svi mi Gezini tamničari prema njemu imamo. Provlačeći se između gomile zarđalih radijatora, kamionskih sedišta i šinskih pragova, išao sam ka trošnoj prostoriji u dnu dvorišta. U ovom svetu skinutom s Van Gogovog platna, prepoznao sam štalu u kojoj sam jednom davno pronašao pokradeni alat.

Studen mi je prostrujala telom. Nikada nisam umeo s konjima. Iako su me kao dete odvodili na hipodrom, iako me je otac za

svečare peo na seosku kljusad, nisam nikad uspeo da dokučim ove plahovite životinje. Zato je bilo još čudnije što sam te večeri odlučio da načinim iskorak. Osluškujući zvukove iza velikih limenih vrata, poslednjih nekoliko metara koračao sam kao po ledu. Na osnovu šumova, frktanja i udaraca kopitom, procenjivao sam da li mi se domaćin raduje ili je bolje odustati. Iz nekoliko pokušaja uspeo sam da oslobodim rezu. Crveni konci su gasnuli na obzorju kada sam u sutonu ugledao Atilino oko. Svetlelo je poput udaljene zvezde, kao da me pita: „Ko si sad pa ti?“

Nakon nekoliko trenutaka uzajamnog posmatranja, srce se umirilo i oči su se privikle na senke. Preda mnom je stajao jedan od najvećih i najlepših konja koje sam do tada video. Njegova pojava više nije izazivala strah. Osećao sam da mi pogledom i držanjem Atila pruža priliku da mu se približim i da ga upoznam. Kao da je i sâm bio svestan odvažnosti mog poduhvata, Gezin pastuv me je svojim jezikom pozvao sebi i ja sam mu oprezno pružio ruku. Dok sam se još uvek kolebao, gurnuo je glavu ka meni. Zbunjen, setio sam se da ono najvažnije nedostaje. Iz kola sam doneo kesu hrane namenjene trkačkim šampionima. Zrnevlje je zašuštalo u zarđaloj kadi, koja je glumila valov, a Atila je zadovoljno zarzao.

„Većina ljudi prekasno sazna šta ih uistinu čini srećnim“, govorio je moj otac. Te večeri sam i ja, sasvim neočekivano, shvatio koliko jedan neplanirani potez može da oporavi čoveka. Rutinski i isprazni dan, pred sâm smiraj, iznenada je dobio smisao. Polako, da ne uznemirim Atilu, zatvorio sam kapiju ostavljajući ga da uživa u dugo čekanom obroku. Na povratku kući čvrsto sam rešio da ga već sutradan ponovo posetim i da do tada smislim kako ću organizovati staranje o njemu. Ali zvezde su se ponovo

poređale drugačije. Negde pre skretanja za Kupusinu, zazvonio mi je telefon. Još uvek u mislima s Atilom i Gezom, nisam ni slutio da će taj poziv zauvek promeniti moj život.

Na ekranu sam ugledao Natalijino ime. Osetio sam se glupo. Prošli su meseci od kada sam je poslednji put pozvao. Planirao sam da odem do nje, ali su dani ispunjeni rutinom curili kroz prste, ostavljajući premalo vremena za penzionisanu principalku. I sada je opet ona ta koja me podseća da prijateljstva valja čuvati i da ponekad za pokazivanje zahvalnosti treba tako malo.

Verovao sam da je u pitanju nešto beznačajno – poput molbe da joj iz kancelarije prevezem zaboravljenu difenbahiju, ili da obratim pažnju na rođaku koja počinje da volontira u sudu. Pomislio sam i da možda samo želi da me ukori zbog nejavljanja. „Čoveka zaborave čim od njega više nema koristi“, govorila je. Zar je moguće da već tada nisam ništa predosetio? Javio sam se rešen da ljubazno predupredim prekor, ali čim je progovorila, u njenom glasu sam osetio neprirodnu nijansu.

„Nemanja...“, oslovila me je imenom, što je takođe bilo neobično. U razgovoru s bliskim ljudima Natalija je izbegavala formalnosti i duge uvode. Njena uvertira obojena hrapavim altom nosila je narastajuću težinu. Čuo sam kako iz pluća izbacuje dim i istog trena sam postao svestan da će razgovor koji sledi biti drugačiji.

„Morala sam da te pozovem...“, rekla je kao da se izvinjava. Najednom, učinilo mi se da to više nije bila ona koja me je naučila bezmalo svemu što danas znam. Natalija je bila i majka i

učiteljica, žena kod koje sam jeo i spavao, radovao se i plakao... Pred njom su kopnele sve moje tajne, a sada kao da je u slušalici bila neka druga, sitnija i nesigurnija... Neka koju ne poznajem. „Imam veliku muku...“ Zastala je kao da razmišlja da li da nastavi. „Možeš li da dođeš do mene? Molim te...“

„Naravno“, rekao sam poletno, ohrabren činjenicom da je grdnja izostala. „Sutra nemam suđenja, pa bih mogao...“

„Ne“, prekinula me je. „Trebaš mi odmah.“

Istog trenutka sam zaboravio na Atilu, na Gezu, na umor i činjenicu da kraj velikog kanala, s telefonom u ruci, vozim brzinom koja svakog časa može da me odvuče u talase. Da je tada moj sagovornik bio neko drugi, pomislio bih da je u pitanju samo potreba usamljene penzionerke da s nekim podeli večerice i deo onoga što u danima koji su izgubili ime već predugo prećutkuje. Ali svako ko je poznao Nataliju znao je da se iza ovakvih reči krije nešto ozbiljnije. „Čistokrvna Vasojevka“, kako je, aludirajući na junačko poreklo, samoj sebi tepala, ne bi u sitne sate bez važnog razloga gnjavila bivšeg pripravnika. U teškim trenucima, kojih u njenom životu nije bilo malo, Natalija je pokazivala trezvenost. Kod nje nije bilo prenemaganja ni praznih priča. Jednom rečju, s njom ste uvek znali na čemu ste.

„Okej“, reko sam obazrivo. „Šta se dogodilo?“ Sve je i dalje bilo čudno. Trebao mi je barem nagoveštaj. Ali Natalija je ostala tajanstvena.

„Objasniću ti kada dođeš“, rekla je. „Sve... Samo, molim te, dođi što pre.“

Na narednoj raskrsnici sam promenio pravac. Skrenuo sam ka Bertinom salašu. Bilo je to golemo porodično imanje, na kom je, nakon penzionisanja, Natalija pronašla željeni mir. Mrak je

prekrivao polja i samo su svetla farova ocrtavala usku stazu koja se vukla po ravnici. Munje su nemirno svetlucale na horizontu. Jezdeći preko mreže senki visokih topola, koje su šarale put, mislio sam o njoj. I dalje nisam mogao da naslutim razlog neočekivanog poziva. Šta je to što joj se dogodilo?

Moje zapitanosti smenjivala su sećanja. Po dolasku u Tužilaštvo, bio sam joj dodeljen na obuku. „*Od sutra ćeš dolaziti u odelu*“, rekla je čim sam se predstavio. Odmah mi je postalo jasno da se razlikuje od većine. „*Naučiću te pravu*“, govorila je, „*ali to može da te nauči svaka budala. Moj zadatak je da te naučim da budeš gospodin. Takvi su danas retki. A da bi to postao, najpre moraš da počneš da ličiš na gospodina.*“

Bila je moj učitelj. Kao ćerka artiljerijskog generala i majke primabalerine, odmalena je učena etikeciji i disciplini. Bez obzira na to da li je saslušavala svedoke, proučavala predmete, ćaskala sa saradnicima ili samo ispijala jutarnju kafu, bilo je vidljivo da su njeni pokreti i reči brušeni generacijama. Nezgraplan i zbunjnjen, osećao sam se nesigurno u njenom prisustvu. Ponekad mi se činilo da ona to primećuje i da na neki poseban način u tome uživa. Bilo je dovoljno da osetim miris njenog parfema, ugledam broš na bluzi ili čujem razmišljanje o knjizi ili doživljaju s putovanja, pa da po ko zna koji put shvatim koliko sam mali i koliko još moram da učim da bih je osvojio. Ni tako uočljivu izuzetnost Natalija nikada nije isticala. Činilo se da sopstvene vrline doživljava kao činjenicu za koju ni najmanje nije zaslužna. Nešto poput lepote ili okolnosti da je slučajni susret crnogorskog prvoborca i vojvođanske balerine za mesto njenog dolaska na svet predodredio bačku ravnici.

Bilo je oko osam sati te večeri kada sam se zatekao pred vratima dugačke bele kuće, s čijih prozora su se spuštali bokori muškati. Kiša je već sasvim prestala, ali je zemlja pod mojim nogama još bila mokra. Prohladni vazduh mirisao je na reku. Prošlo je toliko vremena od kada sam poslednji put bio ovde.

U tišini pustare odjeknuo je zvekir. Nekoliko trenutaka kasnije začuo sam korake koji su se vukli po rasušenom podu. Vrata je otvorila sitnija žena, koja se predstavila kao Natalijina rođaka.

„Gospođa Kostić vas čeka u glavnoj sobi“, rekla je pružajući ruke ka mom mantilu.

Ugledavši je, osetio sam iste trnce u prstima i slabost u nogama kao onog prvog dana kada me je primila u svoj kabinet. Iako je prošlo skoro dvadeset godina, tokom kojih sam i sâm postao principal desetinama pripravnika i stekao ime zvučnije od njenog, osećaj je bio isti. Uspravna i mirna, stajala je okrenuta ka prozoru obavijenom maglom. Iz cigarete u njenoj ruci izvijala se pravilna figura dima.

„Hvala ti što si došao“, rekla je okrenuvši se. Kada sam joj prišao, spustila je ruke na moja ramena. Ponovo taj miris koji ću pamtititi zauvek... Miris parfema i njene kože... Zamolila je rođaku da nam donese piće, a mene je pozvala da joj se pridružim kraj velike kaljeve peći u središtu prostorije.

„Pozvala sam te jer se dogodilo ono čega sam se oduvek plašila.“ Oborenog pogleda, ćutke je klimnula glavom. Trenuci ispunjeni pucketanjem drveta vukli su se sporo. „Nema mi Ive, Nemanja.“ Na tren je podigla lice, a nozdrve su joj se raširile. „Danas je treći dan kako ne znam gde je i šta se dogodilo. A osećaj koji imam je loš.“